

DOEPAK

DuPAK DoePAK POPPENSPE(ELMUSEUMKRUISELKRANTKRABEL) DoePAK DuPAK
Nr. 99

Commedia dell'arte: Italiaanse vorm van volkstheater

Zelf eens proberen? Weer zo'n leuke activiteit van het Poppenspe(e)lmuseum. In veel nationale poppenkasten van Europa komen figuren voor die afstammen van de *commedia dell'arte* (spreek uit: kommediadell'arte). Een van de 'zanni' (komische bedienden) uit deze Italiaanse vorm van volkstheater is *Pulcinella* (spreek uit: poelstjengella), de stamvader van veel Europese poppenkasthelden. In het lijsttoneeltje zie je een aantal andere zanni die een vaste plaats in het poppentheater hebben gekregen. Links staat *Colombina*, die een bezem vasthoudt; de witte figuur naast haar is *Pierrot* (spreek uit: pjerroo), en rechts zwiept een gemaskerde *Arlecchino* (Harlekijn) met een knuppel. Links voor de theateropening zit *Polichinelle* (spreek uit: poliesjienel), de Franse afstammeling van *Pulcinella*. Op het toneeltje worden de figuren van bovenaf bewogen. Hoe heet deze poppenspeltechniek?

Weet je het juiste antwoord op de vraag? Vertel het ons en je krijgt een aardigheidje als aandenken.

Wil je meer weten over het internationale poppenspel? Maak een reis door de wondere wereld van het poppentheater op www.poppenspelmuseum.nl/onderwijs.

Op www.poppenspelmuseum.nl, www.poppenspelmuseumbibliotheek.nl en www.geheugenvannederland.nl/poppenspel2 vind je informatie over het museum, de exposities en de poppen-, boeken- en prentencollectie. Een poppentheater-abc geeft uitleg over de poppenspeltechnieken en -figuren. Afbeelding: Polka des Fantoches. Impressum: P. Borie ©, Parijs (1890). Concept en tekst: Otto van der Mieden © (2010).

Veel kijk- en zoekplezier en applaus!

Doepak is hét Poppenspe(e)lmuseumcadeau. Doepak is gratis voor iedereen die de vragen van een Poppenspe(e)lspeurtocht goed beantwoord heeft. Verzamel alle afleveringen van de Doepakkruielkrant en -krabbels! Een dupak (spreek uit: doepak) is een stang- en trupcop. Het nummer met de dupak wordt in het Tsjechische en Slowaakse volkspoppentheater met marionetten en stangpoppen altijd als toegift opgevoerd. De pop maakt sprongen waarbij zijn lijf beurteilings lang en kort wordt. Het is een truc die overeenkomt met het uittrekken en weer inkrimpen van de hals van de Dood van Pierlala in de poppenkast. Pierlala is een stokpop en wordt van onderaf gemanipuleerd; de dupak wordt als stangpop van bovenaf bewogen. Terwijl het rijzen van Pierlala's hals heel langzaam en onder doodse stille geschiedt, gaat het strekken en krimpen van de dupak razendsnel en met veel tumult. Dupak betekent 'stampend'. De houten voeten zijn met lood verzwaard. Het lijf van de pop is een zak van stof. De stang waaraan de dupak hangt, gaat door het hoofd en het lijf en zit vast aan de houten heup. Het gat in het hoofd is wijder dan de dikte van de stang, waardoor de kop soepel op en neer gaat. Aan weerszijden van de kop van de dupak is een touw vastgemaakt. De touwen gaan omhoog en zijn bevestigd aan een speelhout. Door dit op en neer te bewegen, rekt en krimpt het lijf. De pop gaat als het ware door de knieën en veert weer op. Behalve springen kan de dupak ook om zijn as draaien; daarbij zwieren de armen wijd uit.